

Makrell

Status og råd

ICES har beregnet at gytebestanden av makrell i 2009 er over føre-var-nivået. Makrellbestanden blir dermed klassifisert til å ha full reproduksjonsevne. Men ICES mener det er risiko for at den blir beskattet over bærekraftig nivå. Gytebestanden har økt fra 1,7 millioner tonn i 2002 til rundt 2,5 millioner tonn i 2008. Rekrutteringen har utviklet seg positivt de senere år.

Økt kontroll har avdekket at tapet av makrell kan være langt større enn fangststatistikken forteller. Studier av bidødelighet i fisket antyder betydelig dødelighet som følge av utkast, slipping m.v. Kunnskap om feilkilder i bestandsmålingene kombinert med alderssammensetningen i prøver fra fisket viser et uforklarlig tap på 60 prosent eller mer.

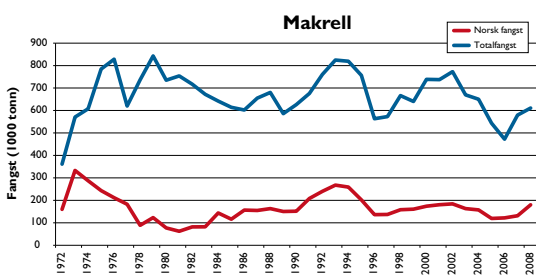
For rådgivningen betyr dette at bestanden mister mer makrell enn beregnet, og at det har vært mer makrell tilgjengelig enn bestandsberegningen tilsier. Dødeligheten har stort sett vært høyere enn den optimale beskatningen, og bestanden ble gradvis redusert frem til 2003. Får man det ekstra tapet under kontroll, vil bestanden kunne vokse. Sammen med en mer rasjonell fiske-dødelighet vil det gi rom for betydelig høyere regulære kvoter og en gunstige størrelsessammensetning i fangstene. Kontrollen er skjerpet de siste årene, men Islands ekspansive makrellfiske utenfor det regulære kvotesystemet har bidratt til å bremse bestandsøkningen og til lavere kvotebefalinger.

Det er rapportert om 112 000 tonn makrell utenom kvotesystemet i islandske farvann i 2009 (som i 2008). Gjeldende forvaltningsplan sier at totalfangsten i 2010 kan ligge mellom 527 000 og 572 000 tonn. Et slikt uttak gir en beregnet gytebestand på 2,4 mill. tonn i 2010, en liten nedgang fra 2009.

Gytebestanden er nå på vei opp igjen etter et lavmål i 2001 og 2002 på grunn av en brukbar 2001-årsklasse og en svært sterk 2002-årsklasse. Bedre kontroll med fisket kan også ha vært medvirkende. Komponenten som gyter i Nordsjøen er fortsatt på et lavmål. Totalkvoten for 2010 ble i prinsippet bestemt til å være 572 000 tonn, men i sum ser de nasjonale og internasjonale kvotene ut til å overstige 800 000 tonn.

Fiskeri

Makrellfisket foregår hovedsakelig i direkte fiskerier med snurpenot og trål. I Biscaya og utenfor Portugal tas makrell som bifangst i trål. Det norske fisket foregår med snurpenot, en mindre mengde tas med garn/dorg og trål. Vårt fiske foregår om høsten i den nordlige delen av Nordsjøen (90 prosent), i Norskehavet og Skagerrak. Vi har en fast andel av kvoten i de vestlige områdene, Norskehavet og Nordsjøen. I 2008 fisket Norge 121 496 tonn. Tall for 2009 viser en norsk fangst på 121 227 tonn. Dette representerer ikke hele kvoten fordi utestenging

Utvikling av rapportert fangst av nordøstatlantisk makrell.

Kontaktperson: Leif Nøttestad | leif.nottestad@imr.no

NORDØSTATLANTISK MAKRELL

Makrell – *Scomber scombrus*

Gyteområde: Sentralt i Nordsjøen og Skagerrak (mai–juli), vest av Irland og De britiske øyer (mars–juli), i Norskehavet (mai–juni), og i spanske og portugisiske farvann (februar–mai)

Oppvekstområde: Sørlege Nordsjøen, vest av De britiske øyer og vest av Portugal

Maks størrelse: 65 cm og 3,5 kg

Levetid: Sjelden over 25 år

Føde: Dyrreplankton, fiskelarver og småfisk

Nøkkeltall:

KVOTE 2010: 572 000 tonn (i realiteten mer enn 800 000 tonn), norsk kvote 180 424 + 69 000 tonn som ikke ble fanget av kvoten i 2009 = 249 424 tonn
KVOTE 2009: 611 000 tonn, norsk kvote: 191 090 tonn
NORSK FANGSTVERDI 2009: 960 millioner kroner
NORSK EKSPORTVERDI 2009: 2 192 millioner kroner

Fakta om bestanden:

Makrellen som fiskes i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet, stammer fra tre gyteområder: Nordsjøen, sør og vest av Irland og utenfor Portugal og Spania. Makrell fra de sørlige og vestlige områdene vandrer til Norskehavet og Nordsjøen etter gyting og blander seg med nordsjøkomponenten. Det er ikke mulig å skille fangstene fra de forskjellige gytekomponentene, og makrellen forvaltes derfor som én bestand: nordøstatlantisk makrell.

Makrell er en hurtigsvømmende, pelagisk stmfisk som kan vandre over store områder. I Atlanterhavet er makrell utbredt fra Nord-Afrika til ca. 70°N, inkludert Middelhavet, Svartehavet, Østersjøen og Skagerrak. Det er også en bestand utenfor østkysten av USA, men ingenting tyder på at det er forbindelse eller utveksling på tvers av Atlanterhavet.

Vår makrell mangler svømmeblære og må bevege seg hele tiden for ikke å synke. Den trenger mye næring til bevegelse, vekst og utvikling av kjønnsprodukter. Den spiser plankton, småfisk som tobis, brisling og sild samt yngel av andre arter, og blir selv spist av stor fisk, hai og tannhval. Makrellen gyter eggene i overflaten. Eggene inneholder en oljedråpe som gir dem god oppdrift, og i godt vær finnes de helt i overflatelaget. I Nordsjøen gyter makrellen fra midten av mai til ut juli, med topp gyting i midten av juni.

Etter at makrellen har gytt, vandrer den nordover og inn i Norskehavet, der den gir opphav til et rikt russisk fiske i internasjonalt farvann i juli–august. Siden vandrer den inn i Nordsjøen, blander seg med nordsjøkomponenten og blir til slutten av desember/midten av februar før de returnerer til sine respektive gyteområder. De siste par årene har makrellen hatt en mer utbredt vestlig fordeling på sin vandring sørover mot gytefeltene om høsten. I 2009 oppholdt makrellen seg kun kort tid i norsk sone før den vandret vestover. Dette har nylig resultert i dårligere fiskemuligheter for norske fiskere i den tiden makrellen samles i større stimer, er gunstig å fange og har optimal kvalitet til høyest pris.